

Narzędzia glottodydaktyczne SP kl. VI/VII
Narzędzie nr 3: wybrane teksty ks. Jana Twardowskiego
Autor: Agnieszka Rabiej

Komentarz metodyczny

Lekcja jest poświęcona wybranym tekstom ks. Jana Twardowskiego, których tematem jest miłość – miłość dwojga zakochanych ludzi, ale także miłość wobec rodziców czy dzieci. Teksty zostały tak dobrane, by umożliwić uczniom refleksję nad relacjami między ludźmi, opartymi na miłości, rozwijając u nich przy tym umiejętność mówienia/rozmawiania/dyskusowania na te subtelne tematy.

Analiza i interpretacja tekstów oraz dyskusja na temat szerszego kontekstu kulturowego, dotyczącego tematu miłości stanowią zasadniczą część lekcji. Równie istotnym elementem zajęć są także: trening strategii receptywnych, szczególnie ważne dla uczniów z niepełną znajomością języka.

Twórczość ks. Twardowskiego to teksty współczesne, dostępne także dla uczniów cudzoziemskich. Tę ich cechę możemy dodatkowo wykorzystać, by odwołać się na lekcji także do strategii translatorskich (poszukiwanie ekwiwalentów językowych w różnych językach, tłumaczenie tytułów oraz fragmentów tekstów). Pozwoli to rozwijać u uczniów (polsko i innojęzycznych) świadomość międzyjęzykową oraz umiejętności analizy porównawczej.

Nauczyciel, stosując zasadę inkluzji, powinien w sposób twórczy korzystać z tekstów oryginalnych, pamiętając jednak o konieczności ich modyfikowania i uzupełniania z pomocą narzędzi glottodydaktycznych.

Ilustracją takiego podejścia jest niniejszy scenariusz lekcji, do którego zostały przygotowane specjalne ćwiczenia, umożliwiające indywidualizację pracy na lekcji w klasie zróżnicowanej językowo i kulturowo.

Temat lekcji: *Słowa najważniejsze...* – wybrane teksty ks. Jana Twardowskiego.

Adresaci lekcji: uczniowie 6/7 klasy szkoły podstawowej oraz uczniowie niepolskiego pochodzenia z niepełną znajomością polszczyzny.

Czas trwania: ok. 90 min

Uczeń

potrafi	wie	a także rozwija
<ul style="list-style-type: none">zrozumieć globalne znaczenie tekstu	<ul style="list-style-type: none">kim jest ks. J. Twardowskikto jest patronem	<ul style="list-style-type: none">strategie ułatwiające rozumienie tekstu,

<ul style="list-style-type: none"> • znaleźć w tekście informacje szczegółowe • wyrażać swoje opinie na tematy poruszane w tekście • używać określeń stosowanych do opisu uczuć 	<p>zakochanych i zna jego sylwetkę historyczną</p> <ul style="list-style-type: none"> • wybrane sentencje, mówiące o miłości oraz ich autorów 	<p>szczególnie przy niepełnej znajomości języka</p> <ul style="list-style-type: none"> • świadomość międzyjęzykową • wyobraźnię i twórcze podejście do tekstu • wrażliwość na literaturę i poruszane w niej tematy
--	--	---

Materiały dydaktyczne:

ks. Jan Twardowski, „Serce za serce, czyli co to znaczy kochać”, Poznań 2019, Wydawnictwo Święty Wojciech.

Karty pracy ucznia opracowane przez autorkę scenariusza.

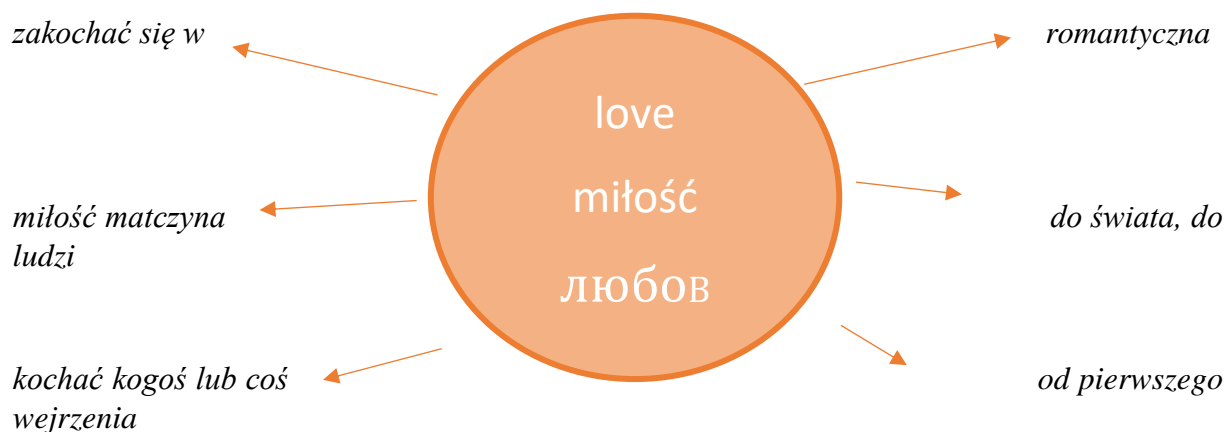
Słowniki dwujęzyczne.

PRZEBIEG ZAJĘĆ

I Przygotowanie do lekcji (ogniskowanie uwagi i kształtowanie nastawień)

Indywidualizacja pracy uczniów

Aby naprowadzić uczniów na temat zajęć, tworzymy wspólnie asocjogram ze słowem „miłość”, wypisując wszystkie słowa, które nam się z tym uczuciem kojarzą (najlepiej, by pochodziły z różnych języków – wspólnie tłumaczymy je na język polski). Ogniskujemy w ten sposób uwagę uczniów oraz aktywizujemy słownictwo tematyczne. Przykładowe odpowiedzi:

Po zgromadzeniu potrzebnego słownictwa wspólnie z uczniami poszukujemy odpowiedzi na pytanie, wobec kogo lub czego możemy żywić takie uczucie.

Ćwiczenie. Miłość może być do kogoś lub do czegoś. Podaj przykłady.

MIŁOŚĆ – DO KOGO? DO CZEGO?

Przykładowe odpowiedzi:

Miłość do

- osoby (rodziców, rodzeństwa, rodziny, chłopaka, dziewczyny, męża, żony, narzeczonego, narzeczonej; przyjaciela; idola),
- idei (religia, sztuka, nauka),
- zwierząt/przyrody,
- jedzenia/sportu,
- rzeczy itp.

Indywidualizacja pracy uczniów

Prowadzimy spontaniczną rozmowę z uczniami na temat tego, kogo i co w życiu Kochamy. By dodać uczniom odwagi i ośmielić ich, nauczyciel mówi najpierw o sobie, np. *Kocham moją rodzinę, moją pracę, ALE także jazdę na rowerze, książki, lody jogurtowe, morze i góry; Kocham też oglądać filmy* itd. Uczniowie dołączają swoje deklaracje. Poświęcamy przy tym czas na refleksję nad różnicą w rozumieniu pojęcia „miłość” jako gotowości do poświęcenia, poczucia odpowiedzialności oraz wyrażenia „kocham coś robić” używanego jako potoczne określenie „bardzo coś lubię”.

Następnie wspólnie tworzymy bank słów z przymiotnikami, które mogą opisywać uczucie miłości. Wzbogacamy w ten sposób zasób leksykalny uczniów polskich i cudzoziemskich. Tworząc kolekcję wyrazów, upewniamy się, czy wszyscy rozumieją ich znaczenie. Prosimy polskich uczniów, by starali się w sposób opisowy wyjaśnić cudzoziemskim kolegom niezrozumiałe słowa (*peer learning*). Jeśli jest taka potrzeba, ustalamy innojęzyczne ekwiwalenty. Możemy także skorzystać z dwujęzycznych słowników.

Ćwiczenie. Jaka może być miłość? Uzupełnij bank słów.

Przykładowe odpowiedzi:

piękna, bezgraniczna, ślepa, wielka, rodzicielska, matczyna, ojcowska, braterska, siostrzana, platoniczna, od pierwszego wejrzenia, duchowa, przyjacielska, pierwsza, szczerza, silna, nieodwzajemniona, trwała, niepowtarzalna, romantyczna, destrukcyjna, dobra, zdradziecka, młoda, wieczna, ogromna, magiczna, cudowna, daleka, wymarzona, tajemnicza, przyjacielska, szczerza, małżeńska, bezinteresowna, bezgraniczna, dozgonna, toksyczna, oddana, szlachetna, altruistyczna, ofiarna

Po utworzeniu banku słów uczniowie pracują w parach, ustalając, które z określeń są pozytywne, a które negatywne. Ich zadaniem jest także uzasadnienie swoich decyzji podczas dyskusji. Na koniec wspólnie zastanawiamy się, jak można wyjaśnić tę przewagę pozytywnych skojarzeń z uczuciem miłości (Przykładowa odpowiedź: *Miłość z natury jest dobra. Gdy coś zagraża jej dobru, przestaje być miłością*).

Ćwiczenie. Przeczytaj wszystkie wyrazy w banku i zdecyduj, które z nich są pozytywne, a które negatywne. Powiedz, dlaczego. Pracuj z koleżanką/kolegą.

Zwracamy uwagę, by w dyskusji uczniowie używali zwrotów językowych, przyjętych podczas wyrażania/uzasadniania swojej opinii.

Według mnie..., bo....
Moim zdaniem..., bo
Uważam, że..., ponieważ...

Nie zgadzam, się z tobą..
Myślę inaczej...
Mam inne zdanie...

Przepraszam, czy mogę coś powiedzieć..
Przepraszam, chciałbym/chciałabym coś powiedzieć...

Też tak myślę...
Zgadzam się z tobą..
Też tak uważam...

II Odkrywanie i prezentacja

Indywidualizacja pracy uczniów

Przed lekturą pierwszego z dwóch tekstów na temat miłości, upewniamy się, czy wszystkim uczniom znane jest słownictwo, które znajduje się w tekście. W tym celu prosimy uczniów polskojęzycznych, by przygotowali definicje do wybranych czasowników, które znajdują się w tekście. To zadanie jest trudniejsze – wymaga znajomości języka polskiego (szczególnie wyrazów synonimicznych) oraz umiejętności precyzyjnego formułowania myśli w prosty sposób. Uczniów cudzoziemskich prosimy zaś, by wykonali ćwiczenie, polegające na połączeniu wyrazu (rzeczownika) z jego definicją. To ćwiczenie wymaga natomiast częściowej znajomości języka polskiego i umożliwia negocjowanie znaczeń.

Aby sprawdzić poprawność wykonania zadań, uczniowie zadają sobie wzajemnie zagadki, np. *Co to jest? Część garderoby podtrzymująca spodnie lub inne ubranie lub Co to znaczy? Chwycić coś, wziąć, przytrzymać?*

Ćwiczenie. Stwórz definicje do podanych wyrazów. Możesz wykorzystać słownik języka polskiego.

Słowo	Definicja i przykład użycia
1. złapać	<i>chwycić coś, wziąć; przytrzymać coś</i>
2. rzucić się	
3. odpaść	
4. zerwać się	
5. nachylić się	
6. pęknać	
7. ukłuć	
podbiec	
dmuchnąć	

Ćwiczenie. Połącz wyraz z jego definicją.

0. <i>wdzianko</i>	a. kwiat o różnokolorowych, podłużnych i gęstych płatkach osadzonych na długich łodygach
1. bramkarz	b. część garderoby podtrzymująca spodnie lub inne ubranie
2. płatek	c. nauka o zwierzętach
3. gerbera	d. zawodnik, który broni bramki w wielu sportach drużynowych, np. w piłce nożnej lub ręcznej
4. szelki	e. nauka o roślinach
5. igła	f. krótki dźwięk, który towarzyszy pękaniu czegoś, rozdieraniu czegoś
6. botanika	<i>g. część stroju damskiego lub męskiego, rodzaj marynarki o luźnym kroju, która nie tworzy kompletu ze spódnicą lub spodniami</i>
7. zoologia	h. ostre narzędzie do szycia z uszkiem do nawlekania nici
8. trzask	i. listek kwiatu jakiejś rośliny, najczęściej kolorowy i delikatny

Klucz:

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
d	i	a	b	h	e	c	f

Ćwiczenie. Uzupełnij tekst wyrazami z poprzedniego ćwiczenia. Pamiętaj o odpowiedniej formie gramatycznej wyrazów.

Zakochani

Najmądrzejsi są zakochani, bo od nich dużo możemy się nauczyć. Ile uczyliśmy się od nich dobroci!

Kiedyś urwał się guzik od (0.) *wdzianka* panny młodej. Od razu pan młody rzucił się jak (1.) i w locie go złapał. Kiedyś jeden (2.) gerbery odpadł z bukietu panny młodej, a już pan młody zerwał się i tak gwałtownie nachylił, że pękły mu z trzaskiem (3.) Kiedyś pana młodego ukłuła (4.) z choinki i zaraz podbiegła panna młoda, żeby dmuchnąć na bolący palec.

Od zakochanych można się uczyć miłych słów: moja różo, moja cebulko, mój ty szczypiorku zielony.

Zakochani mówią tak, jakby się uczyli tylko (5.), a zagniewani – jakby się uczyli tylko (6.), bo mówią ciągle: ty ośle, baranie, ty foko, ty byku.

Najlepsi nauczyciele to zakochani.

/ks. Jan Twardowski, „Serce za serce, czyli co to znaczy kochać”, Poznań 2019, Wydawnictwo Święty Wojciech, s. 74/

Ćwiczenie. Przeczytaj tekst ponownie i odpowiedz na pytania.

- Dlaczego zakochani są najmądrzejsi?
- W jaki sposób pan młody pomógł pannie młodej?
- W jaki sposób panna młoda pomogła panu młodemu?

Ćwiczenie. Na podstawie tekstu powiedz, czego można się nauczyć od zakochanych. Czy czegoś jeszcze? Pomyśl, powiedz i uzasadnij swoje zdanie.

Przykładowa odpowiedź:

Od zakochanych można się nauczyć dobroci, bo pomagają sobie bezinteresownie; miłych słów, bo zwracają się do siebie miło, uprzejmie, łagodnie i z miłością.

Ćwiczenie. Stwórz listę miłych słów/zwrotów których możemy użyć, zwracając się do kogoś z miłością. Pracuj z koleżanką/kolegą.

Od zakochanych można się uczyć miłych słów: moja róžo, moja cebulko, mój ty szczypiorku zielony,

.....
.....
.....

III Przyswajanie i utrwalanie informacji i umiejętności

Komentarz metodyczny

Nie znając jeszcze nazwiska autora, lecz tylko tekst, który napisał, zastanawiamy się, kim on jest, by w ten sposób móc także określić indywidualne cechy stylu pisarskiego.

Ćwiczenie. Odpowiedz na pytania do tekstu „Zakochani”. Uzasadnij swoje odpowiedzi.

- Kto może być autorem takiego tekstu? Osoba dorosła? Dziecko? Dlaczego?
- Co możemy powiedzieć o tej osobie? Jaka jest? Dlaczego?

Podsumowując wspólne rozważania na temat autora, określamy cechy jego stylu, które dadzą się zauważyć po lekturze „Zakochanych”.

Przykładowe odpowiedzi:

Cechy stylu: proste słowa/prosty język, pogodny charakter tekstu, łagodnie żartobliwy, opisany świat jest bliski człowiekowi. Test zawiera delikatną podpowiedź, jak dobrze żyć, mówi o tym, co jest w życiu ważne.

Ustaliwszy, jaką osobą jest autor przeczytanego tekstu, zapoznajemy się z jego nazwiskiem i krótką notą biograficzną (poniżej). Po jej przeczytaniu zastanawiamy się, co to znaczy, że ks. Twardowski był duszpasterzem i jakie cechy powinna mieć osoba, która nim jest (Przykładowa odpowiedź: *Duszpasterz to osoba duchowna, do której obowiązków należy prowadzenie, rozwijanie, kształtowanie ludzi i duchowe im towarzyszenie; pokazywanie, jak budować dobre relacje oparte na miłości, szacunku, wierze*).

ks. Jan Twardowski (1915-2006)

Ksiądz, duszpasterz, poeta, prozaik. Najpopularniejszy polski poeta religijny, którego fenomen wykracza poza literaturę. Jego wiersze i proza są traktowane jako przesłanie duszpasterskie i poradnik dobrego życia.

<http://www.spkaznow.szkolna.net/0-szkole/patron/zyciorys-ks-jana-twardowskiego>

Indywidualizacja pracy uczniów

Kontynuując lekturę i analizę tekstów ks. Jana Twardowskiego, czytamy drugi tekst tego autora. Pracę w klasie organizujemy w taki sposób, by wykorzystać strategię *peer learning*. Temu służą dwa

poniższe
ze

<https://dzieje.pl/kultura-i-sztuka/w-warszawie-odslonieto-laweczke-ks-jana-twardowskiego>

ćwiczenia.

Ćwiczenie (dla uczniów obcokrajowców). Czytając tekst „Jak siebie samego”, podkreśl słowa, których nie rozumiesz. Zapytaj koleżankę/ kolegę, co one znaczą.

Ćwiczenie (dla uczniów polskojęzycznych). Czytając tekst „Jak siebie samego”, podkreśl słowa, które twoim zdaniem mogą być trudne lub niezrozumiałe dla twoich kolegów obcokrajowców. Zastanów się, jak możesz je im wytłumaczyć.

Przykładowe słowa/zwroty: *powietrze szczypie policzki, otulamy się, opatulam cię, rzucamy się na, wyjadamy, przeglądamy się w lusterku, mamy do wszystkich pretensje, nasze „ja” obraża się, jak się pchało, tak się pcha.*

Jak siebie samego

Drugiego człowieka trzeba kochać jak siebie samego.

Kiedy Kochamy samego siebie? Bardzo często, gdy powietrze szczypie policzki, otulamy się ciepłym szalikiem. Kochamy własną szyję i wołamy:

*Moja szyjo ukochana!
Opatulam cię od rana,
bo nie jesteś cudzą żmiją,
ale jesteś moją szyją!*

Kochamy siebie, jeśli rzucamy się na ulubione winogrona i
*wszystko sami wyjadamy,
tak o własne brzuchy dbamy.*

Kochamy siebie, jeśli ciągle przeglądamy się w lusterku, tak jak pewna dziewczynka, która pocałowała siebie w lusterku w nos.

Ubieramy się ciepłutko, żeby nasze „ja” nie zmarzło, zajadamy, żeby nasze „ja” nie schudło, wciąż mamy do wszystkich pretensje i nasze „ja” obraża się.

*I tak ciągle nasze „ja”,
jak się pchało, tak się pcha.*

Spróbujmy kochać innych jak siebie.

Okręcić komuś szalikiem szyję, bo bardziej marznie od mojej, podzielić się winogronami po równo z kolegą, pożyczyć lusterko, żeby nie miała koleżanka też ładnie w nim wyglądała.

/ks. Jan Twardowski, „Serce za serce, czyli co to znaczy kochać”, Poznań 2019, Wydawnictwo Święty Wojciech, s. 57/

Prosimy, by po cichej lekturze i koleżeńskiej współpracy podczas czytania, ktoś z uczniów przeczytał tekst głośno. Wspólnie zastanawiamy się, nad ogólnym sensem tekstu (przykładowa odpowiedź: *Tekst mówi o miłości do siebie i do innych, o ludzkim egoizmie*). Następnie bliżej przyglądamy się tekstowi, analizując i interpretując poszczególne fragmenty.

Ćwiczenie. Odpowiedz na pytania na podstawie tekstu „Jak siebie samego”.

- W jakich sytuacjach kochamy siebie? Podaj przykłady.

Przykładowa odpowiedź: *gdy dbamy o siebie, bo otulamy się ciepłym szalikiem, gdy jest nam zimno; gdy zjadamy, to co lubimy, nie dzieląc się z innymi; gdy podziwiamy tylko swoją urodę i siebie; gdy skupiamy się wyłącznie na sobie, na przeżywaniu siebie itp.*

- Co to znaczy kochać innych jak siebie samego? W jaki sposób możemy to robić?

Przykładowa odpowiedź: *To znaczy wyzbyć się egoizmu, samolubstwa; myśleć o innych, troszczyć się o nich tak, jakbyśmy troszczyli się o siebie.*

- Dlaczego powinniśmy kochać innych tak jak siebie?

Przykładowa odpowiedź: *Miłość do samego siebie przestaje nas budować, gdy jest na tyle silna, że wyklucza miłość do innych ludzi, uniemożliwia dostrzeżenie ich potrzeb i budowanie relacji opartych na miłości bliźniego.*

Na koniec tej części lekcji wspólnie komentujemy przeczytane teksty – ich treść, kompozycję, styl, wymowę. Prezentujemy swoje opinie na ten temat i uzasadniamy je.

Według mnie teksty/styl księdza Twardowskiego jest....., bo....

Moim zdaniem..., bo

Uważam, że..., ponieważ...

Teksty/styl księdza Twardowskiego (nie) podobają mi się....., bo....

Moim zdaniem..., bo

Uważam, że..., ponieważ...

V Transfer

Komentarz metodyczny

Aby wykorzystać zdobytą dotąd przez uczniów wiedzę i umiejętności, proponujemy dyskusję opartą na cytatach znanych osób, które wypowiadały się o miłości. Dzielimy uczniów na pary lub grupy. Każda z par/grup losuje jeden lub dwa cytaty (w zależności od liczebności klasy). Zadaniem zespołu jest przeczytanie wylosowanego tekstu, jego analiza, interpretacja, a na koniec przedstawienie wniosków na forum.

Ćwiczenie. Dobierzcie się w pary/grupy. Wybierzcie los. Przeczytacie, zanalizujecie i zinterpretujecie zdanie, które wylosowaliście. Swoje wnioski zaprezentujecie na forum.

„Człowiek jest tyle wart, ile jest w stanie kochać” Św. Augustyn

„Miłość jest pierwszą wśród nieśmiertelnych rzeczy” Dante

„Miłość nie polega na wzajemnym patrzeniu na siebie, ale na patrzeniu w tę samą stronę” Antoine de Saint-Exupery

„Prawdziwa miłość nie wyczerpuje się nigdy. Im więcej dajesz, tym więcej ci jej zostaje” Antoine de Saint-Exupery

„Tylko miłość potrafi zatrzymać czas” J.J. Roussou

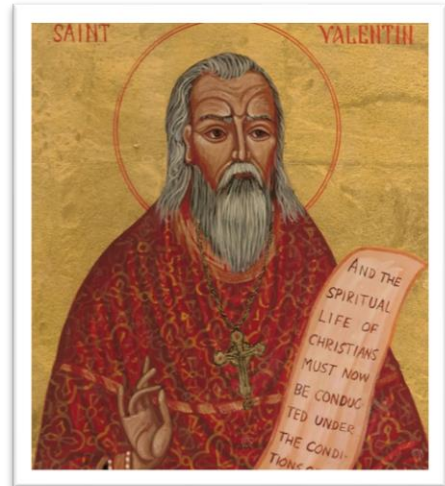
„Prawdziwa miłość oznacza, że zależy ci na szczęściu drugiego człowieka bardziej niż na własnym, bez względu na to, przed jakimi bolesnymi wyborami stajesz” Nicholas Spark

„Śpieszmy się kochać ludzi, tak szybko odchodzą” ks. J. Twardowski

Po zrealizowaniu zadania uczniowie szukają w Sieci cytatów w innych językach, które znają (każda para/grupa po minimum 3 cytaty). Starają się je przetłumaczyć na język polski lub szukają istniejącego ekwiwalentu i przedstawiają je na forum klasy.

Ostatnim etapem działań na lekcji jest przeczytanie informacji biograficznych na temat Świętego Walentego i pisemna odpowiedź na pytania do tego tekstu.

Walenty był z wykształcenia lekarzem, lecz z powołania duchownym. Żył w III wieku w Cesarstwie rzymskim za panowania Klaudiusza II Gockiego. Cesarz ten za namową swoich doradców zabronił młodym mężczyznom w wieku od 18 do 37 lat wchodzić w związki małżeńskie. Uważał, że najlepszymi żołnierzami są legionieści, którzy nie mają rodzin. Zakaz ten złamał biskup Walenty i błogosławił śluby młodych legionistów. Został za to wtrącony do więzienia, gdzie zakochał się w niewidomej córce swojego strażnika. Legenda mówi, że jego narzeczona pod wpływem tej miłości odzyskała wzrok. Gdy cesarz się o tym dowiedział, kazał zabić Walentego. Na dzień przed egzekucją Walenty napisał list do swojej ukochanej, który podpisał: „Od Twojego Walentego”. Egzekucję wykonano 14 lutego 269 r.

<https://ekai.pl/sw-walenty-biskup-zakochanych-czyli-o-historii-walentynek-2-2/>

Ćwiczenie. Przeczytaj krótką historię życia Św. Walentego i odpowiedz na pytania do tekstu.

- Kim z wykształcenia był Walenty?
- Kim był z powołania?
- Jaki zakaz złamał Walenty?
- Jaka spotkała go kara?
- Jaka legenda wiąże się z Walentym?
- Jak można wyjaśnić współczesny zwyczaj wysyłania z okazji 14 lutego listów z wyznaniem miłosnym?

CIEKAWOSTKA

Czy wiesz, że... co roku 14 lutego obchodzimy święto zakochanych, tzw. Walentynki? Nazwa tego święta pochodzi od Św. Walentego, który ma swoje imieniny w kościele Katolickim właśnie tego dnia. Św. Walenty jest patronem zakochanych. 14 lutego zazwyczaj wysyłamy sobie listy i kartki z wyznaniem miłosnym lub obdarowujemy się drobnymi upominkami.

<https://englishbookclub.pl/jak-wykorzystac-walentynki-by-nauczyc-dzieci-nowego-slownictwa-po-angielsku/>

Na koniec tego etapu zajęć czytamy krótką ciekawostkę na temat Walentynek, by upewnić się, co do pochodzenia tego święta.

V Ewaluacja

Chwalimy i nagradzamy uczniów, dziękując im za aktywny udział w lekcji i doceniając nawet najmniejsze osiągnięcia, jakimi mogą się poszczycić. Wspólnie dyskutujemy o tym, co podobało się uczniom najbardziej, co ich zaniekaowało, co już wiedzieli, a czego nowego się nauczyli. Analizujemy razem z uczniami, co było dla nich łatwe, nad czym muszą jeszcze popracować oraz jakie są ich ulubione sposoby uczenia się polskiego (analizowanie ilustracji, porównywanie języków, opowiadanie, czytanie, rozwiązywanie ćwiczeń, używanie języka i in.).

Zadanie domowe

Dowiedz się jak najwięcej na temat życia i twórczości ks. Jana Twardowskiego. Zdobyte informacje zaprezentuj w klasie. Spośród licznych tekstów tego autora, wybierz jeden. Przeczytaj go w klasie i powiedz, dlaczego wybrałaś/wybrałeś ten właśnie tekst.

Skorzystaj z dwujęzycznego słownika, jeśli jest taka potrzeba.

Bibliografia:

I. Janowska *Planowanie lekcji języka obcego. Podręcznik i poradnik dla nauczycieli języków obcych*, Kraków 2010.

ks. J. Twardowski *Serce za serce, czyli co to znaczy kochać*, Poznań 2019.